

SVINDLANDE HÖJDER

I hjärtat av Toscana, bland olivlundar och cypresser, ligger renässansgodset La Foce. I dag hem åt Benedetta Origo och hennes familj som driver gården med olivoljeproduktion och uthyrning av sommarbostäder.

TEXT JOHN WERICH FOTO ELIF SALLORENZO OCH JOHN WERICH

La Foces vänstra del uppfördes under 1400-talet, tillbyggnaden byggdes på 1900-talet.

Huses rum dekoreras sommartid med blommor från den egna plockträdgården.

VIA SMALA GRUSVÄGAR som slingrar sig mellan kullarna i Orciadalen, alldeles mellan Pienza och det välkända vinddistriktet Montepulciano, kommer man till La Foce – en gång i tiden författarinnan Iris Origos herrgård.

Gården ligger vackert på en höjd med en hänförande utsikt för alla som någon gång drömt om ett liv på italienska landsbygden.

Men dagens ståtliga herrgård och vältrimmade trädgård är långt ifrån det La Foce som familjen Origo köpte 1924.

– Med La Foce hittade mina föräldrar sitt livsprojekt, säger dottern Benedetta, som fortsatt att driva släktgården i sina föräldrars anda, om än med moderna metoder.

Egendomens anor sträcker sig ända till etruskisk tid, utgrävningar visar på bosättningar från 700-talet f.Kr.

Godset La Foce byggdes i slutet av 1400-talet och användes som gästgiveri för pilgrimer och handelsresande på den gamla romerska vägen Via Francigena. I det bandittöta området – förevigat i världslitteraturen av Boccaccio – fick dåtidens resenärer en stunds ro och kunde samla kraft för att fortsätta mot den tidens metropoler. Rom i söder och Florens i norr.

Benedettas föräldrar, Iris och Antonio Origo, har med La Foces imponerande historia satt sin prägel på hela trakten. Iris var en engelsk-irländsk-amerikanska som växt upp i Fiesole på kullarna norr om Florens. Hon skulle komma att bli en välkänd >

La Foces formklippta trädgård med den karaktäristiska blåregnspergolans ritades av Cecil Pincent och tog många år att färdigställa.

»La Foce är mina föräldrars stora livsverk«

Blåregnet ramar in trappan som leder ned till den formella delen av trädgården med formklippta häckar och klot av buxbom. Gångarna är belagda med sandsten från trakten.

Benedetta Origo med familjens hund.

> författarinna och blev sedemera adlad.

När familjen Origo kom till platsen på 1920-talet hittade de ett nedgången och fattigt område, nära 3 000 hektar av illa skött mark och runt 60 bondgårdar i olika stadier av förfall. Husen hade varken vatten eller elström.

De följande tio åren ägnade Benedettas föräldrar sig åt att förbättra jordbruket, dika fält, anlägga bevattningsdammar, vägar, nya ekonomibyggnader och renovera eller bygga nya hus åt de 60 bondfamiljer som levde på godset. De byggde även skola och sjukstuga för arbetarna på godset.

– Det viktigaste för mina föräldrar var att få ordning på jordbruket och arbetarnas bostäder. Stora huset var det sista som fick rinnande vatten på hela godset, berättar Benedetta.

När de övergripande moderniseringarna var gjorda kontaktade paret Origo sin gode vän, arkitekten Cecil Pincent, som även gjort trädgården vid Villa Medici i Fiesole. De ville ha en trädgård i engelsk stil.

– Mamma hade alltid drömt om en stor trädgård på La Foce, men innan det fanns rinnande vatten förblev det en dröm.

Under de kommande 20 åren anlade och utökade Cecil Pincent trädgården och parken och gjorde tillbyggnader på stora huset. Om paret Origos projekt med La Foce och om krigsåren kan man läsa i Iris Origos omtyckta böcker *Images and* >

MUSIK & OLIVOLJA

ÄGARE: Benedetta Origo, 69 år.

YRKE: Utbildad pianist och cembalist.

FAMILJ: Syster Donata, fyra vuxna barn och tio barnbarn.

BOR: Egendomen La Foce, söder om Sienna i Toscana i Italien.

HUSET: Byggt omkring 1470, ombyggt 1930, ca 30 rum. 800 hektar mark.

VERKSAMHET: Hyr ut sommarhus, olivoljeproduktion, turistverksamhet.

www.lafoce.com

Från trädgården har man en betagande utsikt över Val d'Orciadalen.

På försommaren blommar trädgården. Här en gnistrande vit jättevallmo.

KLASSISK TRÄDGÅRD

Citronträd i stora terrakottakrukor från byn Impruneta, söder om Florens, där en stor del av all terrakottatillverkning sker.

> *Shadows* och *War in Val d'Orcia*.

Trädgården har med åren blivit vida känd och är öppen för besökare ett antal dagar i veckan. Det första man möter är det fantastiska blåregnet, som täcker en 200 meter lång pergola rakt genom trädgården. Pergolan delar av den strama renässanssträdgården med klippta buxbomshäckar och citrusräd i terrakottakrukor.

På andra sidan finns rosträdgården med gammaldags doftande engelska buskrosor och lavendelhäckar i vackra mönster.

Trädgården följer klassiskt mönster, med en formell och stram trädgård närmast huset, och som mjukas upp ju längre ifrån huset man kommer för att till slut övergå i skog. På så vis växer trädgården på ett naturligt sätt ihop med landskapet.

– Det tar tid att hålla ordning på en trädgård i den här storleken. Jag har tre heltidsanställda trädgårdsmästare, och ändå känns det som man alltid ligger ett steg efter, säger Benedetta och rycker loss ett ogräs i en av de välskötta rabatterna.

När Benedettas mor gick bort 1988 flyttade Benedetta med familj in i stora huset och började renovera flera av utgårdarna som övergetts av bönderna på 1960- och 1970-talen. I dag hyrs husen ut till turister som drömmer om herrgårdsliv i Toscana.

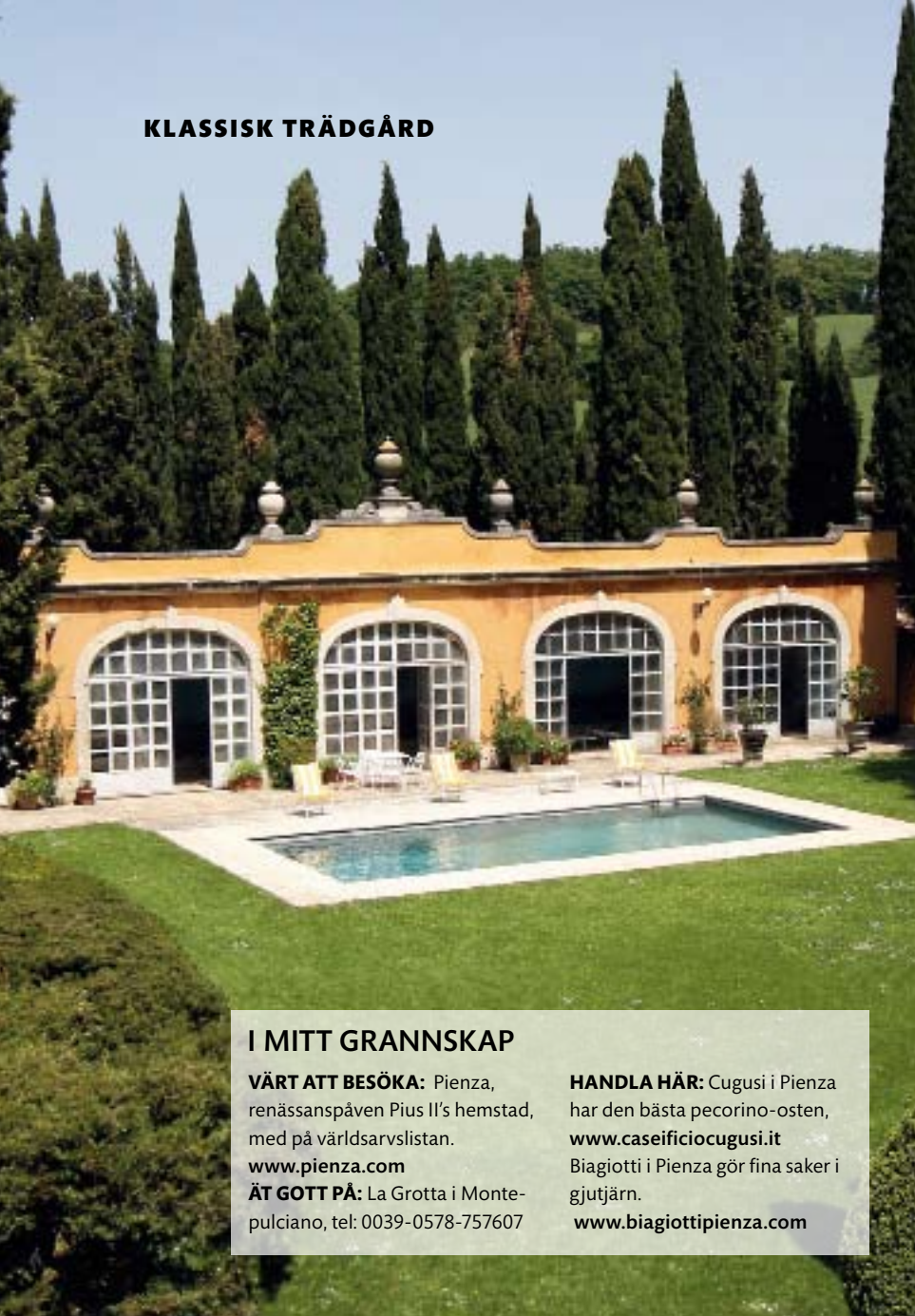
– Vi har nu plats för runt 120 gäster i våra hus och lägenheter, alla med egen pool och trädgård, berättar Benedetta. >

»Trädgården är välbesökt och har med åren blivit vida känd«

Den långa blåregngången planterades i början av 1930-talet och binder samman de olika delarna i trädgården.

KLASSISK TRÄDGÅRD

I MITT GRANNSKAP

VÅRT ATT BESÖKA: Pienza, renässanspäven Pius II's hemstad, med på världsarvslistan.

www.pienza.com

ÄT GOTT PÅ: La Grotta i Montepulciano, tel: 0039-0578-757607

HANDLA HÄR: Cugusi i Pienza har den bästa pecorino-osten, www.caseificiocugusi.it Biagiotti i Pienza gör fina saker i gjutjärn.

www.biagiottipienza.com

> För sig själv har hon gjort i ordning en lägenhet i en del av huset. Men när barn och barnbarn kommer vid högtiderna fylls huset med vänner och familj. I musikrummet står både flygel och cembalo som Benedetta och barnen gärna spelar på.

På egendomen ligger även en gammal borg, som i dag används till konserter och utställningar.

– Min son Antonio Lysy som är konsertcellist startade för 20 år sedan en kammarmusikfestival som varje år arrangerar konserter i La Foce, säger Benedetta, som själv är utbildad konsertpianist.

Jordbruket utgörs till stor del av olivolja. Man har specialiserat sig på högklassig produktion i små mängder.

– Vi handplockar varje olivsort för sig och pressar dem separat, säger Benedetta.

– När jag var liten jobbade flera hundra personer på hela godset. I dag är det bara två personer inom jordbruket. Men när det är skördetid hjälps vi alla åt, då samlas hela bygden och hjälper till med oliverna. Det är det som är det underbara med att leva på La Foce, man är en del av bygden och man känner ansvar för den och dess invånare, förklarar Benedetta. □

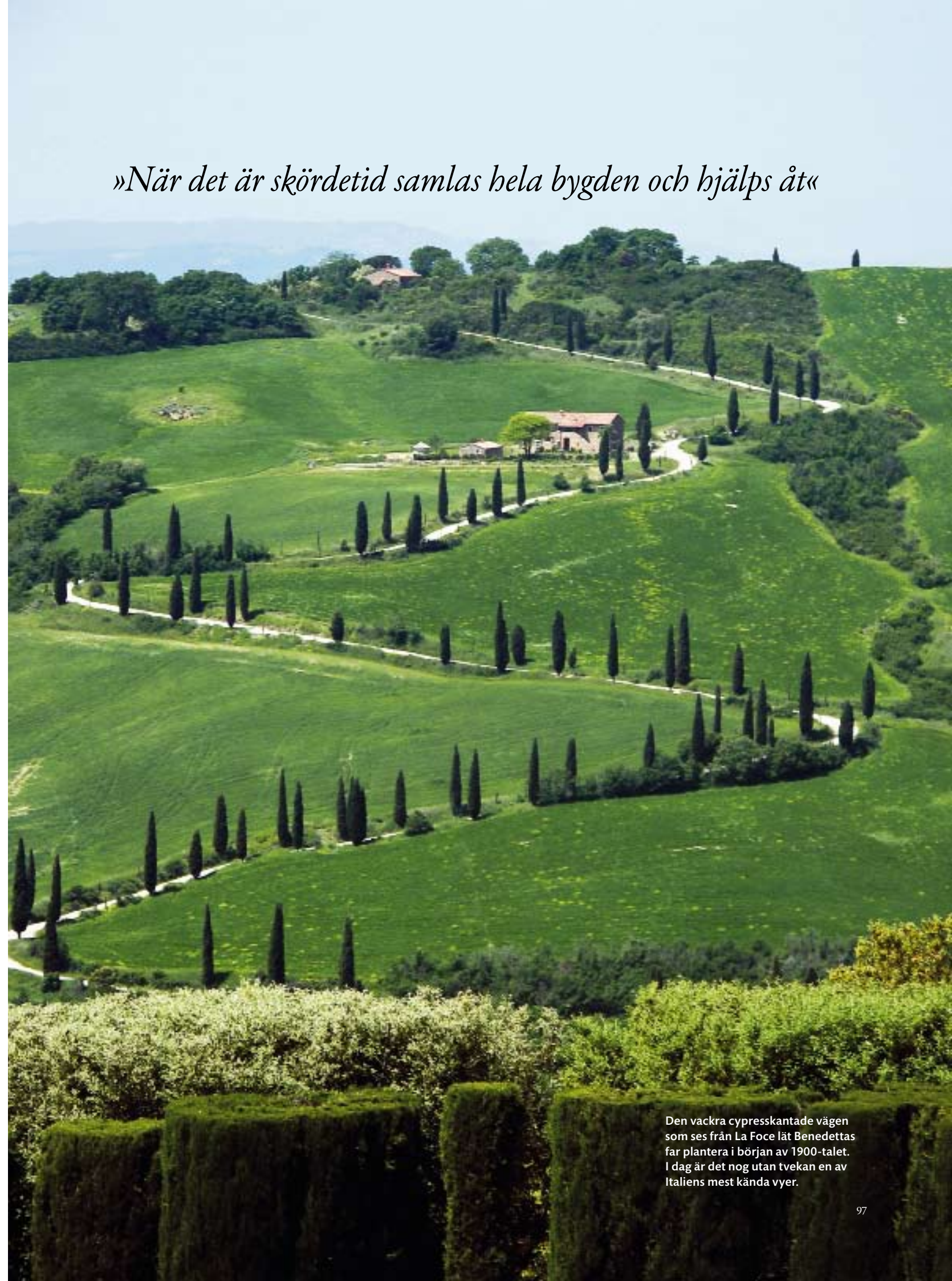
Hela La Foce byggdes om när familjen Origo tog över.

Limonaia, orangeriet, byggdes av Pincet för att förvara citronträden under vinterhalvåret, nu används den som poolhus på sommaren.

Inne i grottan, under trapporna som binder samman övre och undre trädgården, porlar vattnet i en marmorfontän.

»När det är skördetid samlas hela bygden och hjälps åt«

Den vackra cypresskantade vägen som ses från La Foce lät Benedettas far plantera i början av 1900-talet. I dag är det nog utan tvekan en av Italiens mest kända vyer.